

Nello Casalini OFM, *Agli Ebrei. Discorso di esortazione*, Jerusalem 1992, Franciscan Printing Press, ss. 459 (Studium Biblicum Franciscanum Analecta 34).

Ojciec Casalini, który jest znany wśród egzegetów Listu do Hebrajczyków dzięki książce *Dal simbolo alla realtà: l'espiazione dall'antica alla Nuova Alleanza secondo Ebr 9,1-14* (SBF Analecta 26, Jerozolima 1989), wydał kolejne bardzo wartościowe dzieło — obszerny komentarz zatytułowany: *Agli Ebrei — Discorso di esortazione*. We wprowadzeniu autor wyjaśnia genezę powstania nowego komentarza i daje klucz do owocnej jego lektury. Pragnie zrozumieć i poprawnie przedstawić myśl autora Listu do Hebrajczyków, przyjmując za punkt wyjścia sam tekst. To założenie zostało skrupulatnie wypełnione, a jednocześnie czytelnik ma możliwość zapoznania się z krytycznym podejściem do hipotez innych egzegetów. Autor ma nadzieję, że w ten sposób przyczynia się do zsyntetyzowania innych komentarzy, dając przy tym propozycję własnej lektury tekstu. Praca o. Casaliniego oparta jest na bogatej bibliografii (32 strony) i rozpoczyna się wprowadzeniem, w którym autor sumuje opinie odnoszące się do tekstu, jego autorstwa, miejsca powstania, odbiorców, kontekstu historycznego i daty powstania, rodzaju literackiego oraz struktury tekstu. W tej części zwraca uwagę na wewnętrzne dane Listu — tylko one są podstawą do wyciągania wniosków. Kierując się tą zasadą autor pozostawia otwartymi te problemy, które trudno jednoznacznie rozstrzygnąć w oparciu o tekst. Zgodnie z propozycją struktury literackiej Hbr Alberta Vanhoye z Papieskigo Instytutu Biblijnego, komentarz składa się z pięciu części jako elementów jednej „Mowy ze słowami napomnienia/przestrogi” (*Discorso di esortazione*): 1) Hbr 1,1 – 2,28: Bóg przemówił do nas w Synu, który stał się Najwyższym Kapłanem, pełnym miłosierdzia i godnym zaufania; 2) 3,1 – 5,10: Chrystus

Najwyższy Kapłan — bogaty w miłosierdzie i godny zaufania; 3) 5,11 – 10,39: Chrystus Najwyższy Kapłan według obrządku Melchizedeka pośrednikiem Nowego Przymierza poprzez ofiarę z samego siebie; 4) 11,1 – 12,13: wiara jest poręką dóbr, których się spodziewamy; 5) 12,14 – 13,25: postęp na drodze do doskonałości warunkiem oglądania Pana. Po każdej części autor podaje bibliografię, a w przypisach wchodzi w dialog z innymi egzegetami. Komentarz zasługuje na szczególną uwagę ze względu na respektowanie w nim zasady fundamentalnej przy lekturze egzegetycznej Pisma świętego: objaśniać dany tekst sam w sobie, w sposób immanentny — fragment trudniejszy czy niezrozumiały fragmentem jasnym i zrozumiałym, bez uciekania się do paralelizmów w innych tekstach Nowego Testamentu czy literatury starożytnej środowiska, w którym List powstał (judaistycznego bądź hellenistycznego).

Ryszard Kempniak SDB